Konstitutionsutskottets betänkande

1980/81:17

med anledning av i proposition 1980/81:100 framlagda förslag om vissa anslag för budgetåret 1981/82 under huvudtiteln Riksdagen och dess verk m. m. jämte motioner

I detta betänkande behandlas dels proposition 1980/81:100 bilaga 19 utom punkterna D 1–4 och D 6 jämte motionerna 1980/81:402 angående riksdagens fonograminspelningar och 1980/81:1124 angående riksdagens hus.

A. SEXTONDE HUVUDTITELN

Riksdagen och dess verk m. m.

1. **Riksdagen: Arvoden m. m. till riksdagens ledamöter.** Med tillstyrkande av riksdagens förvaltningsstyrelses förslag under punkt A 1 hemställer utskottet

att riksdagen för budgetåret 1981/82 till *Riksdagen: Arvoden m. m. till riksdagens ledamöter* anvisar ett förslagsanslag av 55 613 000 kr.

2. **Riksdagen: Reseersättningar m. m. till riksdagens ledamöter.** Med tillstyrkande av riksdagens förvaltningsstyrelses förslag under punkt A 2 hemställer utskottet

att riksdagen för budgetåret 1981/82 till *Riksdagen: Reseersättningar m. m. till riksdagens ledamöter* anvisar ett förslagsanslag av 15 048 000 kr.

3. **Riksdagen: Riksdagsledamöters deltagande i Europarådets verksamhet.** Med tillstyrkande av riksdagens förvaltningsstyrelses förslag under punkt A 3 hemställer utskottet

att riksdagen för budgetåret 1981/82 till *Riksdagen: Riksdagsledamöters deltagande i Europarådets verksamhet* anvisar ett förslagsanslag av 1 065 000 kr.

4. **Riksdagen: Riksdagsutskottens studieresor utom Sverige.** Med tillstyrkande av riksdagens förvaltningsstyrelses förslag under punkt A 4 hemställer utskottet

att riksdagen för budgetåret 1981/82 till *Riksdagen: Riksdagsutskottens studieresor utom Sverige* anvisar ett förslagsanslag av 2 846 000 kr.

5. **Riksdagen: Parlamentariska delegationer.** Med tillstyrkande av riksdagens förvaltningsstyrelses förslag under punkt A 5 hemställer utskottet

att riksdagen för budgetåret 1981/82 till *Riksdagen: Parlamentariska delegationer* anvisar ett förslagsanslag av 450 000 kr.

6. **Riksdagen: Bidrag till studieresor.** Med tillstyrkande av riksdagens förvaltningsstyrelses förslag under punkt A 6 hemställer utskottet

att riksdagen för budgetåret 1981/82 till *Riksdagen: Bidrag till studieresor* anvisar ett reservationsanslag av 196 000 kr.

7. **Riksdagen: Representation m. m.** Med tillstyrkande av riksdagens förvaltningsstyrelses förslag under punkt A 7 hemställer utskottet

att riksdagen för budgetåret 1981/82 till *Riksdagen: Representation m. m.* anvisar ett förslagsanslag av 325 000 kr.

8. **Riksdagen: Bidrag till riksdagens interparlamentariska grupp.** Med tillstyrkande av riksdagens förvaltningsstyrelses förslag under punkt A 8 hemställer utskottet

att riksdagen för budgetåret 1981/82 till *Riksdagen: Bidrag till riksdagens interparlamentariska grupp* anvisar ett förslagsanslag av 321 000 kr.

9. **Riksdagen: Bidrag till Sällskapet Riksdagsmän och forskare.** Med tillstyrkande av riksdagens förvaltningsstyrelses förslag under punkt A 9 hemställer utskottet

att riksdagen för budgetåret 1981/82 till *Riksdagen: Bidrag till Sällskapet Riksdagsmän och forskare* anvisar ett anslag av 115 000 kr.

10. **Riksdagen: Bidrag till utrikespolitisk informationsverksamhet.** Med tillstyrkande av riksdagens förvaltningsstyrelses förslag under punkt A 10 hemställer utskottet

att riksdagen för budgetåret 1981/82 till *Riksdagen: Bidrag till utrikespolitisk informationsverksamhet* anvisar ett anslag av 30 000 kr.

11. **Riksdagen: Kontorshjälp till riksdagsledamöter.** Med tillstyrkande av förvaltningsstyrelsens förslag under punkt A 11 hemställer utskottet

att riksdagen för budgetåret 1981/82 till *Riksdagen: Kontorshjälp till riksdagsledamöter* anvisar ett förslagsanslag av 2 900 000 kr.

12. **Riksdagen: Pensioner åt f. d. riksdagsledamöter m. fl.** Med tillstyrkande av riksdagens förvaltningsstyrelses förslag under punkt A 12 hemställer utskottet

att riksdagen för budgetåret 1981/82 till *Riksdagen: Pensioner åt f. d. riksdagsledamöter m. fl.* anvisar ett förslagsanslag av 10 650 000 kr.

13. **Riksdagen: Stöd till partigrupper.** Med tillstyrkande av riksdagens förvaltningsstyrelses förslag under punkt A 13 hemställer utskottet

att riksdagen för budgetåret 1981/82 till *Riksdagen: Stöd till partigrupper* anvisar ett förslagsanslag av 1 447 000 kr.

14. **Riksdagen: Utgivande av otryckta ståndsprotokoll.** Med tillstyrkande av fullmäktiges i riksgäldskontoret förslag under punkt A 14 hemställer utskottet

att riksdagen för budgetåret 1981/82 till *Riksdagen: Utgivande av otryckta ståndsprotokoll* anvisar ett reservationsanslag av 400 000 kr.

15. **Den inre riksdagsförvaltningen: Förvaltningskostnader**

Propositionen

Riksdagens förvaltningsstyrelse hemställer under punkt B 1 att riksdagen till den inre riksdagsförvaltningen: Förvaltningskostnader för budgetåret 1981/82 anvisar ett förslagsanslag av 83 909 000 kr.

Motion angående riksdagens fonograminspelningar

I motion 1980/81:402 av Sten Svensson m. fl. (1m, 1c, 1fp) hemställs "att riksdagen beslutar uppdra till talmanskonferensen att avbryta nuvarande fonograminspelningar till förmån för den alternativa verksamhet som angetts i motionen".

I motiveringen anförs att riksdagen sedan flera år ger ut egna fonograminspelningar som grundas på de inspelningarna av kammardebatterna vilka ständigt pågår vid sidan av den stenografiska uppteckningen. Grammofonskivorna som innehåller anföranden av ett antal riksdagsledamöter saluförs av tryckeriexpeditionen till ett pris av 22:50 + moms., men de röner ingen efterfrågan. Syftet med verksamheten är att tillgodose nationalfonotekets önskemål om tillgång till talprov av riksdagens ledamöter. Motionärerna anser att verksamheten är alltför kostnadskrävande, och de förordar att riksdagen övergår till ett enklare och billigare framställningssätt i form av kassettband och i mer begränsad upplaga. Vidare föreslår motionärerna att

en del av de medel som då kommer att frigöras bör ge utrymme för framställning av ett fonogram med dokumentation från riksdagen som alternativ till de skivor som föreslås utgå. Motionärerna anser att riksdagen bör ge ut ett särskilt skivalbum med bl. a. musik från riksdagens öppnande från förr och nu, inslag med dokumentation av viktigare inslag i riksdagens politiska historia med valda talaravsnitt i historiskt perspektiv varvade med musik i nyinspelningar. Produkten bör kunna marknadsföras på sedvanligt sätt genom detaljhandeln men även kunna användas i representativa sammanhang. Motionärerna skisserar flera alternativ i vad gäller skivans eller dubbelalbumets uppläggning.

Nuvarande verksamhet

Den kommitté som talmanskonferensen den 24 februari 1965 tillsatte för att förbereda mekanisk upptagning av kamrarnas debatter, föreslog den 1 mars 1967 att talprov skulle upptas av riksdagens ledamöter. Efter framställning från kommittén till riksdagens förvaltningskontor har erforderliga anslag beviljats för denna verksamhet. Under åren 1968–1980 har färdigställts sammanlagt 51 grammofonskivor, därav 46 från tvåkammarriksdagen och 5 från enkammarriksdagen. Kostnaderna för åren 1968–1980 uppgår till sammanlagt omkring 115 000 kr.

Varje skiva har framställts i 100 exemplar. Med undantag för några av de första skivorna, som upptog anföranden av talmän och åtskilliga statsråd, har det befunnits att intresset för de gjorda inspelningarna varit ytterst obetydligt. I genomsnitt finns det ca 85 exemplar kvar av varje skiva.

Anslagsäskande för 1981/82

I sin framställning till förvaltningsstyrelsen anför riksdagsdirektören bl. a. följande:

Företrädare för arkivet för ljud och bild har visserligen uttalat, att det självfallet är värdefullt att genom den av riksdagen bekostade skivserien få tillgång till talprov av samtliga riksdagsledamöter, men arkivets behov kan tillgodoses genom att de bandinspelningar som förvaras inom riksdagen på begäran ställs till förfogande för arkivet. Med riksdagsbiblioteket har överenskommits att förvaringen och registreringen skall ordnas på sådant sätt att önskade talprov utan nämnvärd tidsutdräkt kan tas ut och kopieras.

Kostnaden för framställningen av en grammofonskiva i serien har ökat från 6 650 kr. föregående år till 11 365 kr. i år. Med hänsyn härtill men framför allt till det ringa intresset för dessa skivor föreslås att – som ett led i besparingssträvandena – framställandet av talprov upphör och att något anslag alltså inte upptas för detta ändamål i 1981/82 års budget. Det förutsätts att avvecklingen av verksamheten sker under innevarande budgetår, varigenom besparingar kan uppkomma på det redan beviljade anslaget.

Förvaltningsstyrelsen har med anledning härav inte äskat några medel för fortsatt utgivning av fonogram.

Utskottet

Den hittillsvarande verksamheten med fonograminspelningar föreslås i motion 1980/81:402 upphöra. Under utskottets beredning av förslagen till riksdagens budget har utskottet erfarit att den hittillsvarande verksamheten på riksdagsdirektörens förslag kommer att upphöra under innevarande budgetår. Några medel för verksamheten begärs ej heller av riksdagens förvaltningsstyrelse för nästkommande budgetår. De behov av talprov för riksarkivets räkning som var anledningen till att fonograminspelningar igångsattes kan enligt vad som framkommit tillfredsställande tillgodoses på annat sätt. Något uppdrag till talmanskonferensen att avbryta verksamheten är således inte erforderligt. Beträffande i motionen framförda uppslag till framställning av t. ex. ett särskilt skivalbum med dokumentation av viktigare inslag i riksdagens politiska historia med såväl talavsnitt som musikinslag vill utskottet erinra om att den översynsgrupp för riksdagens utåtriktade information som på talmanskonferensens uppdrag arbetar sedan hösten 1980 får anses oförhindrad att pröva frågor av den art som avses i motionen. I översynsgruppen ingår företrädare för samtliga riksdagspartier.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionen.

Utskottet hemställer

a. att riksdagen avslår motion 1980/81:402,

b. att riksdagen för budgetåret 1981/82 anvisar till *Den inre riksdagsförvaltningen: Förvaltningskostnader* ett förslagsanslag av 83 909 000 kr.

16. **Den inre riksdagsförvaltningen: Kostnader för riksdagstrycket m. m.** Med tillstyrkande av riksdagens förvaltningsstyrelses förslag under punkten B 2 hemställer utskottet

att riksdagen för budgetåret 1981/82 anvisar till *Den inre riksdagsförvaltningen: Kostnader för riksdagstrycket m. m.* ett förslagsanslag av 17 500 000 kr.

17. **Den inre riksdagsförvaltningen: Utgivande av särskilda publikationer.** Med tillstyrkande av riksdagens förvaltningsstyrelses förslag under punkten B 3 hemställer utskottet

att riksdagen för budgetåret 1981/82 anvisar till *Den inre riksdagsförvaltningen: Utgivande av särskilda publikationer* ett reservationsanslag av 240 000 kr.

18. **Den inre riksdagsförvaltningen: Riksdagens utåtriktade informationsverksamhet.** Med tillstyrkande av riksdagens förvaltningsstyrelses förslag under punkten B 4 hemställer utskottet

att riksdagen för budgetåret 1981/82 anvisar till *Den inre riksdagsförvaltningen: Riksdagens utåtriktade informationsverksamhet* ett förslagsanslag av 676 000 kr.

19. **Den inre riksdagsförvaltningen: Nytt riksdagshus m. m.**

Propositionen

Riksdagens förvaltningsstyrelse föreslår under punkten B 5 att riksdagen för budgetåret 1981/82 anvisar till Den inre riksdagsförvaltningen: Nytt riksdagshus ett reservationsanslag av 150 000 000 kr.

Motionen

I motion 1980/81:1124 av Lars Werner m. fl. (vpk) hemställs "1. att riksdagen beslutar avveckla ombyggnadsprojektet för riksdagens återflyttning till Helgeandsholmen, om det, vid den genomgång av frågan som förutsätts ske vid dess utskottsbehandling, visar sig att staten kan göra avsevärda besparingar härigenom, 2. att om riksdagen beslutar avbryta byggnadsprojektet, beslutet om återflyttning från 1977/78 års riksmöte förklaras upphävt och förhandlingar upptas med Stockholms kommun med syfte att riksdagen skall kvarstanna i nuvarande lokaler vid Sergels torg".

I motiveringen framhålls att det nuvarande statsfinansiella läget motiverar en omprövning av riksdagens återflyttning. Motionärerna anför bl. a.:

Vi är också medvetna om att entreprenörer redan kan ha skrivit bindande kontrakt om genomförande av stora arbeten. Men den omfattande ombyggnaden för riksdagens återflyttning är ändå i ett inledande skede. Vi menar att det kan finnas anledning till en avstämning av läget för att se om den punkt är nådd då det från ekonomisk synpunkt inte längre finns någon återvändo. Befinner vi oss fortfarande i ett läge då det går att göra avsevärda besparingar genom att ombyggnaden avvecklas, då anser vi att en avveckling måste övervägas av riksdagen. Berörda byggnader måste då givetvis återställas till ett skick så de i fortsättningen kan få en annan meningsfull användning.

I övrigt hänvisas till motionen.

Frågans tidigare behandling

Riksdagen beslöt i maj 1975 (Framst. 1974:20, KU 1975:13, rskr 1975:207) att flytta tillbaka till ombyggda lokaler på Helgeandsholmen. I samband därmed uppdrog riksdagen åt förvaltningsstyrelsen att föranstalta om fortsatt arbete med riksdagens lokalfrågor. 1978 redovisade förvaltnings-

styrelsen resultatet av det fortsatta utredningsarbetet med lokalfrågorna. Förslaget innebar att det principbeslut som fattats av 1975 års riksdag skulle fullföljas. Riksdagen beslöt i allt väsentligt i enlighet med förslaget (Framst. 1977/78:5, KU 1977/78:23, rskr 143, 152). I samband därmed redogjorde utskottet i betänkandet utförligt för frågans tidigare behandling.

Vid 1979/80 års riksmöte avstyrkte konstitutionsutskottet (KU 1979/80:44) ett motionsyrkande som innebar att riksdagen skulle stanna kvar vid Sergels torg. I en reservation (2 fp) hemställdes att riksdagen skulle besluta om ett uppskov med byggnadsprojektet. Ett sådant rådrum skulle enligt reservanterna ge möjlighet till en förnyad prövning av lokalprogrammet samtidigt som ombyggnadsarbetena skulle konkurrera i mindre utsträckning med andra byggprojekt. *Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets förslag.*

I anslutning till behandlingen hösten 1980 av besparingspropositionen (1980/81:20) väcktes ånyo en motion av vpk (1980/81:96) vari yrkades att åtgärder skulle vidtas för att avbryta flyttningen av riksdagen till Helgeandsholmen. Konstitutionsutskottet avstyrkte motionen med hänvisning till sitt ställningstagande under 1979/80 års riksmöte och anförde att utskottet inte funnit anledning att nu ompröva sin inställning till återflyttningen. En reservation (2 fp) rörande motiveringen avgavs. Riksdagen följde utskottet.

Utskottet

Sedan riksdagen vid 1977/78 års riksmöte fattat definitivt beslut om återflyttning till Helgeandsholmen har motionsyrkanden om ett avbrytande av arbetet med återflyttningen flera gånger behandlats och avvisats av riksdagen. Senast i december 1980 avstyrkte utskottet med hänvisning till sitt ställningstagande vid 1979/80 års riksmöte en motion om åtgärder för att avbryta återflyttningen. I utskottets genomgång av ärendet inhämtades vid en utfrågning av ordföranden i förvaltningsstyrelsens byggnadskommitté, representanter för byggnadsstyrelsen och andra experter aktuella informationer i husfrågan såväl avseende planeringsläget i stort som tänkbara ekonomiska konsekvenser vid ett eventuellt avbrytande av projektet. Utskottet, som med anledning av förevarande motionsyrkande vill hänvisa till ställningstagandet senast i december 1980, finner inte heller nu anledning att ompröva sin inställning till återflyttningen. Motionen avstyrks följaktligen.

Utskottet hemställer

a. att riksdagen avslår motion 1980/81:1124,
b. att riksdagen för budgetåret 1981/82 anvisar till *Den inre riksdagsförvaltningen: Nytt riksdagshus* ett reservationsanslag av 150 000 000 kr.

20. **Allmänt kyrkomöte.** Med tillstyrkande av riksdagens förvaltningsstyrelses förslag under punkt C hemställer utskottet

att riksdagen för budgetåret 1981/82 till *Allmänt kyrkomöte* anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.

21. **Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen.** Med tillstyrkande av riksdagens förvaltningsstyrelses förslag under punkt D 5 hemställer utskottet

att riksdagen för budgetåret 1981/82 till *Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen* anvisar ett förslagsanslag av 12 520 000 kr.

22. **Nordiska rådets svenska delegation och dess kansli: Förvaltningskostnader.** Med tillstyrkande av riksdagens förvaltningsstyrelses förslag under punkt D 7 hemställer utskottet

att riksdagen för budgetåret 1981/82 till *Nordiska rådets svenska delegation och dess kansli: Förvaltningskostnader* anvisar ett förslagsanslag av 3 976 000 kr.

23. **Nordiska rådets svenska delegation och dess kansli: Andel i gemensamma kostnader för Nordiska rådet.** Med tillstyrkande av riksdagens förvaltningsstyrelses förslag under punkt D 8 hemställer utskottet

att riksdagen för budgetåret 1981/82 till *Nordiska rådets svenska delegation och dess kansli: Andel i gemensamma kostnader för Nordiska rådet* anvisar ett förslagsanslag av 3 940 000 kr.

24. **Kommittéer m. m.** Med tillstyrkande av riksdagens förvaltningsstyrelses förslag under punkt E 1 hemställer utskottet

att riksdagen för budgetåret 1981/82 till *Kommittéer m. m.* anvisar ett förslagsanslag av 100 000 kr.

Stockholm den 24 februari 1981

På konstitutionsutskottets vägnar
BERTIL FISKESJÖ

Närvarande: Bertil Fiskesjö (c), Hilding Johansson (s), Olle Svensson (s), Per Unckel (m), Yngve Nyquist (s), Sven-Erik Nordin (c), Gunnar Biörck i Värmdö (m), Kurt Ove Johansson (s), *Daniel Tarschys*[1] *(fp)*, *Kerstin* Nilsson (s), Britta Hammarbacken (c), Sture Thun (s), Jan Prytz (m) och Lahja Exner (s)*.

* Ej närvarande vid justeringen.

[1] Har ej deltagit i beslutet under punkt 19.

Särskilt yttrande

av Daniel Tarschys (fp)

Beslutet om återflyttning till gamla riksdagshuset är enligt min mening oförsvarligt i rådande statsfinansiella läge. Under 1979/80 års riksmöte yrkade vi på ett uppskov med byggnadsprojektet. Under höstriksdagen 1980 föreslog vi att förvaltningsstyrelsen borde få i uppdrag att undersöka om det ännu fanns förutsättningar för att avbryta projektet. Sedan entreprenadavtal slutits för två av de fyra byggnaderna i komplexet och arbetet nu hunnit relativt långt förefaller det emellertid sannolikt att projektet måste fullföljas.

I motion 1980/81:1124 föreslås att ombyggnadsprojektet bör avbrytas om utskottet vid sin genomgång av frågan finner att staten härigenom kan göra avsevärda besparingar. Motionärerna har således gjort innehållet i sina yrkanden beroende av de upplysningar som utskottet inhämtar. Jag har ansett det rimligt att utskottet för att kunna bedöma en sådan hemställan måste inhämta de upplysningar som erfordras, men denna uppfattning delas inte av utskottets majoritet. Majoriteten yrkar avslag på motionen trots att den genom att vägra inhämtande av upplysningar inte ens med säkerhet kan veta vad motionens yrkande innebär. Det kan ifrågasättas om konstitutionsutskottet i detta ärende har fullgjort sin i 4 kap. 3 § RF och tilläggsbestämmelsen 4.6.1 RO fastslagna beredningsplikt.

Sedan utskottet avslagit mitt yrkande om inhämtande av upplysningar har jag inte kunnat delta i beslutet i ärendet. Jag avser att i kammaren yrka att riksdagen återförvisar motion 1980/81:1124 och proposition 1980/81:100, bilaga 19, punkt B 5, till konstitutionsutskottet för ytterligare beredning.